

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2013. október 17.*

„Tagállami kötelezettségszegés — 91/271/EGK irányelv — Települési szennyvíz kezelése — A Bíróság kötelezettségszegést megállapító ítélete — A teljesítés elmaradása — EUMSZ 260. cikk — Pénzügyi szankciók — Átalányösszeg vagy kényszerítő bírság kiszabása”

A C-533/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 260. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2011. október 19-én,

az **Európai Bizottság** (képviselik: G. Wils, A. Marghelis és S. Pardo Quintillán, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Belga Királyság** (képviselik: C. Pochet és T. Materne, meghatalmazotti minőségben, segítőik: M. Neumann, A. Lepière, E. Gillet, J. Bouckaert és H. Viaene ügyvédek)

alperes ellen,

támogatja:

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (képviseli: C. Murrell, meghatalmazotti minőségben, segítője: D. Anderson QC)

beavatkozó,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, Juhász E. (előadó), A. Rosas, D. Šváby és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: M. Aleksejev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. április 18-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: francia.

Ítéletet

- 1 Keresetével az Európai Bizottság kezdetben azt kérte, hogy a Bíróság:
 - állapítsa meg, hogy a Belga Királyság, mivel nem tette meg a Bíróság C-27/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit,
 - kötelezze a Belga Királyságot, hogy fizessen meg a Bizottságnak 55 836 euró összegű kényszerítő bírságot a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésével kapcsolatos késedelem minden egyes napjára a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének napjától a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésének napjáig;
 - kötelezze a Belga Királyságot, hogy fizessen a Bizottságnak 6 204 euró napi átalányösszeget a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet kihirdetésének napjától a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének napjáig, vagy a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésének napjáig, amennyiben annak végrehajtására korábban kerül sor.
- 2 A Bizottság a tárgyalás során, tekintettel a 2012. május 4-ét, a válasz jelen ügyben történő előterjesztésnek napját követően tudomására jutott információkra, módosította kérelmét. Így azt kérte, hogy a Bíróság kötelezze a Belga Királyságot, hogy fizessen a Bizottságnak:
 - 4 722 euró kényszerítő bírságot a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésével kapcsolatos késedelem minden egyes napjára a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének napjától, amelynek összege hat hónapos időszakok alapján számítandó úgy, hogy az ilyen időszakra vonatkozó teljes összeg csökken azon aránynak megfelelő százalékban, amelyet a jelen ítélet kihirdetése napján nem megfelelő lakosegyenérték (a továbbiakban: LE) számhoz képest a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltaknak ezen időszak végéig megfeleltetett LE-szám jelent;
 - 6 168 euró napi átalányösszeget a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet kihirdetésének napjától a jelen ügyben meghozandó ítélet kihirdetésének napjáig, vagy a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésének napjáig, amennyiben annak maradéktalan teljesítésére korábban kerül sor.

Jogi háttér

- 3 Az 1998. február 27-i 98/15/EK bizottsági irányelvvel (HL L 67., 29. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 27. o.) módosított, a települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv (HL L 135., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 26. o., a továbbiakban: 91/271 irányelv), 1. cikke értelmében a települési szennyvíz összegyűjtését, kezelését és kibocsátását, valamint egyes ipari szektorok szennyvizének kezelését és kibocsátását szabályozza. Az irányelv célja a környezet megóvása a településiszennyvíz-kibocsátás káros hatásaival szemben.
- 4 Az említett irányelv 2. cikke úgy határozza meg a „települési szennyvizet”, hogy az „a háztartási szennyvíz vagy a háztartási és ipari szennyvíz, illetve csapadékvíz keveréke.”
- 5 Ugyanezen cikk meghatározza továbbá az LE-t az alábbiak szerint: „szerves, biológiailag lebontható terhelés, amelynek ötnapos biokémiai oxigénigénye (BOI 5) 60 g oxigén/nap”.

6 A 91/271 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében foglaltak értelmében:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy minden agglomeráció rendelkezék települési szennyvizet összegyűjtő rendszerekkel,

- legkésőbb 2000. december 31-ig a 15 000 lakosegyenértéknél (LE) nagyobbak és
- legkésőbb 2005. december 31-ig a 2000 és 15 000 LE közöttiek.

10 000 lakosegyenértéknél nagyobb agglomerációknál az 5. cikkben szereplő meghatározás szerint »érzékeny terület«-nek tekintett befogadó vizekbe kibocsátott települési szennyvíz esetében a tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerek legkésőbb 1998. december 31-ig elkészüljenek.

[...]”

7 A 91/271 irányelv 4. cikke (1) bekezdésében így rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerekbe vezetett szennyvizet vízbe történő kibocsátás előtt másodlagos kezelésnek vagy egy ezzel egyenértékű kezelésnek vessék alá, az alábbiak szerint:

- legkésőbb 2000. december 31-ig a 15 000 lakosegyenértéknél nagyobb agglomerációk minden kibocsátott szennyvizét,
- legkésőbb 2005. december 31-ig a 10 000 és 15 000 lakosegyenérték közötti agglomerációk minden kibocsátott szennyvizét,
- legkésőbb 2005. december 31-ig a 2000 és 10 000 lakosegyenérték közötti agglomerációk édesvízbe és a torkolatokba kibocsátott szennyvizét.”

8 A 91/271 irányelv 5. cikke pontosítja:

„(1) A (2) bekezdés érdekében a tagállamok 1993. december 31-ig kijelölik az érzékeny területeket, a II. mellékletben megállapított kritériumoknak megfelelően.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerekbe vezetett települési szennyvizet érzékeny területekre való kibocsátásuk előtt a 4. cikkben leírtnál szigorúbb követelményeket kielégítő tisztításnak vessék alá, legkésőbb 1998. december 31-ig, a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk minden kibocsátott vize esetében.

[...]

(4) Egyes esetekben a (2) és (3) bekezdésben szereplő telepekre a követelményeket nem kell alkalmazni [helyesen: A (2) és (3) bekezdés alapján a szennyvíztisztító telepekre vonatkozó követelményeket azonban nem szükséges alkalmazni] az érzékeny területeken, ha igazolható, hogy az ebben a körzetben lévő összes települési szennyvíztisztító telepről származó teljes terhelés minimális csökkentési százaléka legalább a teljes foszformennyiség 75%-a és legalább a teljes nitrogénmennyiség 75%-a.

(5) Az érzékeny területek vízgyűjtő területein elhelyezkedő és azok szennyezéséhez hozzájáruló települési szennyvíztisztító telepek kibocsátásaira a (2), (3) és (4) bekezdés vonatkozik.

[...]”

- 9 A 91/271 irányelv 17. cikkének (1) és (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a tagállamok 1993. december 31-ig programot dolgoznak ki a 91/271 irányelv végrehajtására, és 1994. június 30-ig tájékoztatják a Bizottságot e programok tartalmáról.
- 10 A 91/271 irányelv 17. cikkének (4) bekezdése értelmében a nemzeti programokra vonatkozó jelentések módszerét és formáját az említett irányelv 18. cikkében megállapított eljárással kell meghatározni.
- 11 E célból a Bizottság elfogadta a 91/271 irányelv 17. cikke által előírt nemzeti programok bemutatására szolgáló formanyomtatványokról szóló, 1993. július 28-i 93/481/EGK határozatot (HL L 226., 23. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 297. o.), amely azokat a formanyomtatványokat határozza meg, amelyeket a tagállamoknak a 91/271 irányelv végrehajtását célzó nemzeti programjukról szóló zárójelentés készítéséhez használniuk kell.

A Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet

- 12 A fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet rendelkező részében a Bíróság kimondta, hogy a Belga Királyság, mivel nem fogadta el azokat a törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket, amelyek a 91/271 irányelv 3., 5. és – a 3. és 4. cikkel összefüggésben értelmezett – 17. cikkéből, valamint a 93/481 határozatból eredő kötelezettségek maradéktalan teljesítéséhez szükségesek, nem teljesítette az EK 226. cikkéből, illetve a említett irányelvből és határozatból eredő kötelezettségeit.
- 13 A Bíróság tehát kimondta, hogy a Belga Királyság megsértette az említett rendelkezéseket, mivel a flamand régió 114 agglomerációja, a vallon régió 60 agglomerációja és a Brüsszel-főváros régió nem teljesítette a 91/271 irányelvből eredő követelményeket.

A pert megelőző eljárás

- 14 A fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésének ellenőrzése keretében a Bizottság felhívta a Belga Királyságot, hogy jelölje meg, milyen intézkedéseket szándékozik az említett ítéletben foglaltak teljesítéséhez megtenni. A három belga régióra vonatkozó válaszok fényében a Bizottság először is az EK 228. cikk (jelenleg EUMSZ 260. cikk) alapján 2006. január 30-án felszólító levelet küldött e tagállamnak, mivel a vallon régió és a flamand régió, valamint Brüsszel-főváros régió igen nagy számú agglomerációja még mindig nem rendelkezett települési szennyvizet összegyűjtő rendszerekkel és települési szennyvíztisztító telepekkel. Továbbá a Bizottság úgy ítélte meg, hogy nem lehet meggyőződni arról, hogy a flamand régióban található szennyvíztisztító telepek a 91/271 irányelvben foglalt követelményeknek megfelelően működnek.
- 15 Másodszor a Bizottság 2007. október 23-án kiegészítő felszólító levelet küldött az említett tagállamnak azzal az indokolással, hogy a vallon régió és a flamand régió még mindig nagy számú agglomerációja, valamint a Brüsszel-főváros régió sem tartja be a 91/271 irányelv előírásait.
- 16 Harmadszor a három belga régióra vonatkozó válaszok nyomán a Bizottság 2009. június 26-án az EK 228. cikk alapján indokolással ellátott véleményt intézett a Belga Királysághoz, mivel 20 flamand agglomeráció továbbra sem tartotta be a 91/271 irányelv 5. cikkét, és 50 vallon agglomeráció, valamint a Brüsszel-főváros régió továbbra sem teljesítette a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltakat sem azon kötelezettség tekintetében, hogy rendelkezzenek a települési szennyvizet összegyűjtő teljes rendszerrel, sem azon kötelezettség tekintetében, hogy rendeljék el az említett szennyvíz összegyűjtést követő kezelését, amely kötelezettségeket a 91/271 irányelv 3., illetve 5. cikke írja elő. Indokolással ellátott véleményében a Bizottság felszólította a Belga Királyságot, hogy tegye meg az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy ezen indokolással ellátott véleményben foglaltaknak a vélemény kézhezvételétől számított két hónapon belül megfeleljen.

- 17 A Bizottság szerint a belga hatóságoknak a 2009. június 26-i indokolással ellátott véleményre adott válaszainak, illetve az ezt követő közléseinek elemzéséből kitűnik, hogy az említett tagállam a jelen, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset benyújtásának időpontjáig nem teljesítette maradéktalanul a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltakat. Egy flamand agglomeráció ugyanis nem tartotta be a 91/271 irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt előírásokat, és 21 vallon agglomeráció, valamint a Brüsszel-főváros régió nem tartotta be a 91/271 irányelv 3. cikkének és/vagy 5. cikke (2) és (3) bekezdésének előírásait.
- 18 A Bizottság ilyen körülmények között nyújtotta be a jelen keresetet.
- 19 2012. április 18-i végzésével a Bíróság elnöke megengedte Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága számára, hogy a Belga Királyság kérelmeinek támogatása végett beavatkozzék.

A jelen eljárás során bekövetkezett fejlemények

- 20 Mindenekelőtt jelezni kell, hogy válaszában a Bizottság még pontosabban körülírta a jogvita tárgyát, és azt kérte, hogy a Bíróság a kötelezettségszegést csak tizenhárom vallon agglomeráció, valamint Brüsszel-főváros régió tekintetében állapítsa meg.
- 21 2013. március 4-i levelével a Bíróság felhívta a belga kormányt és a Bizottságot arra, hogy legkésőbb 2013. április 8-ig nyújtsanak tájékoztatást a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésének 2013. április 1-jei pontos állásáról, megjelölve azon agglomerációkat, azok vonatkozó LE értékeivel együtt, amelyek tekintetében a települési szennyvíz összegyűjtése, kezelése és kibocsátása még mindig nem felel meg a 91/271 irányelv rendelkezéseinek. E tájékoztatásban meg kellett jelölni továbbá az agglomerációk összes számának és LE összértékeinek a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet kihirdetésének napján meg nem felelő agglomerációk összes számához és LE összértékeihez viszonyított arányait.
- 22 A tárgyalás során a Bizottság elismerte, hogy a 2012. május 4-ét, a válasz jelen ügyben történő előterjesztésnek napját követően tudomására jutott információk alapján a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletből eredő kötelezettségek teljesítését lehetővé intézkedéseket csupán öt agglomeráció tekintetében nem fogadták el.
- 23 Ezen öt agglomeráció közül kettő, nevezetesen Amay és Malmedy, nem tartja be a 91/271 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését, valamint 5. cikkének (2) és (3) bekezdését. A három másik, úgymint Herve, Bastogne-Rhin és Liège-Sclessin, pedig nem tartja be a 91/271 irányelv 5. cikke (2) és (3) bekezdését. Ezen agglomerációk összességében 225 710 nem megfelelő LE-t képviselnek.
- 24 A Bizottság úgy véli, hogy az Amay és az Herve agglomeráció tekintetében a Belga Királyság nem szolgáltatott a kibocsátás minőségére vonatkozó, a 91/271 irányelv I. mellékletének 1 és 2. táblázatában foglaltak szerinti adatokat. A három másik agglomeráció, nevezetesen a Bastogne-Rhin, a Liège-Sclessin és a Malmedy agglomeráció tekintetében e tagállam nem szolgáltatott a kibocsátás minőségére vonatkozó, a 91/271 irányelv I. mellékletének 1 és 2. táblázatában foglaltak szerinti adatokat kellően hosszú időszak tekintetében.
- 25 E tényezőkre tekintettel a Bizottság módosította kérelmeit, amint az a jelen ítélet 2. pontjában bemutatást nyert.

A kötelezettségszegésről

A felek érvei

- 26 Az állítólagos kötelezettségszegéssel kapcsolatban a Bizottság emlékeztet arra, hogy az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdésének megfelelően, ha a Bíróság megállapítja, hogy egy tagállam nem teljesítette az EUM-Szerződésből eredő valamely kötelezettségét, e tagállamnak meg kell tennie a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. Az ezen ítéletben foglaltak teljesítésére nyitva álló határidőt illetően a Bizottság kifejti, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog azonnali és egységes alkalmazásához fűződő érdek megköveteli, hogy a teljesítés azonnal elkezdődjék, és a lehető legrövidebb idő alatt megtörténjék (a C-121/07. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2008. december 9-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-9159. o.] 21. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.)
- 27 A Belga Királyság úgy véli, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet kihirdetése óta a flamand és vallon régió, valamint a Brüsszel-főváros régió igen jelentős beruházási tervekbe kezdett az ezen ítéletben foglaltak teljesítésének biztosítása céljából.
- 28 Tehát a tárgyalás időpontjában ezen agglomerációk mindegyike rendelkezett szennyvíztisztító rendszerrel, ekként megfeleleltek az említett ítéletben foglaltaknak. A jogvita csupán e megfelelésnek a vallon régióban található öt agglomeráció tekintetében való fennállásának bizonyítására vonatkozik.
- 29 Az Egyesült Királyság úgy véli, hogy a Bizottságnak a jelen ügy tárgyát képezőkhöz hasonlóan nagy volumenű infrastrukturális projektek keretében ésszerű teljesítési határidőt kell előírnia, olyan paraméterek összességének a tekintetbevételével, mint a projekt tervezése és műszaki megvalósítása, vagy azon jogszabályi előírások jellege, amelyeknek tiszteletben tartását biztosítani kell. A Bizottságnak adott esetben az érintett tagállamnak nem felróható eseményeket is figyelembe kell vennie, ilyenek például a természeti katasztrófák. Az uniós jog és a nemzeti jog által előírt közigazgatási és bírósági eljárások azon tényezők sorában szerepelnek, amelyek lehetővé teszik annak értékelését, hogy valamely határidő ésszerű-e, vagy sem. Végül az Egyesült Királyság arra hivatkozik, hogy a Bizottság feladata annak bizonyítása, hogy az az idő, amelyet a kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglaltak teljesítése igénybe vesz, ésszerűtlen.
- 30 Az Egyesült Királyság szerint a Bizottságnak késznek kell lennie arra, hogy az érintett tagállam számára ésszerű határidőt biztosítson nem csupán a szükséges minimális munkálatok, de valamely nagyobb szabású és a környezet számára jótékony projekt megvalósítására is, amelybe a tagállam egy, az EUMSZ 258. cikk alapján hozott ítéletben foglaltak teljesítése céljából szándékozik belekezdeni.

A Bíróság álláspontja

- 31 Az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése szerint, ha a Bizottság megítélése szerint az érintett tagállam nem tette meg a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, a Bizottság – miután a tagállamnak lehetőséget biztosított észrevételei megtételére, és meghatározta az említett tagállam által fizetendő átalányösszeg vagy kényszerítő bírság adott körülmények között megfelelőnek ítélt összegét – a Bírósághoz fordulhat.
- 32 E tekintetben az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdése szerinti kötelezettségszegés fennállásának megítéléséhez szükséges referencia-időpont az említett rendelkezés alapján küldött felszólító levélben megállapított határidő lejárta (a C-610/10. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2012. december 11-én hozott ítélet 67. pontja, valamint a C-241/11. sz., Bizottság kontra Cseh Köztársaság ügyben 2013. június 25-én hozott ítélet 23. pontja). Mindazonáltal, amennyiben a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján indult, a kötelezettségszegés fennállásának megítéléséhez alapul vett időpontnak a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének napját,

azaz 2009. december 1-jét megelőzően kibocsátott indokolással ellátott véleményben meghatározott határidő lejártát kell tekinteni (lásd ebben az értelemben a C-496/09. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2011. november 17-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-11483. o.] 27. pontját).

- 33 Nem vitatott, hogy az indokolással ellátott véleményben meghatározott határidő lejártáig a Belga Királyság még nem hozott meg a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges minden intézkedést.
- 34 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Belga Királyság – mivel nem tette meg a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket – nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A pénzügyi szankciókról

A felek érvei

- 35 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a kért átalányösszeg mértékét, azaz 6 168 eurót a jogsértés minden egyes napjára, valamint a kényszerítő bírság 4 722 eurót kitevő napi összegét az EUMSZ 260. cikk végrehajtása – A jogsértési eljárások keretében a Bizottság által a Bíróságnak javasolt átalányösszegek és kényszerítő bírságok meghatározásához használt adatok naprakésszé tétele című bizottsági közleménnyel (SEC(2010) 923) naprakésszé tett, az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdésének végrehajtásáról szóló bizottsági közlemény (HL 2011. C 12., 1. o.) és a jogsértési eljárások keretében a Bizottság által a Bíróságnak javasolt átalányösszegek és kényszerítő bírságok meghatározásához használt adatok naprakésszé tétele című, 2012. augusztus 31-i C(2012) 6106 végleges bizottsági közlemény alapján az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdésének hatálya alá tartozó eljárásokban alkalmazandó, az EK 228. cikk végrehajtásáról szóló, 2005. december 13-i közleményben (SEC(2005) 1658) előírt kritériumok alapján állapították meg.
- 36 A Bizottság szerint a kényszerítő bírság napi összege a kényszerítő bírság átalányalapjának, azaz napi 600 eurónak, a jogsértés súlyosságának megfelelő (1–20-ig terjedő skálán mért) 6-os súlyossági együtthatóval, az időtartamot tükröző együtthatóval, amely a jelen ügyben 3, és a Belga Királyság fizetőképességét tükröző „n” tényezővel, azaz 5,14-gyel való szorzataként számítandó ki. Az e módszer alkalmazásával kiszámított összeg napi 55 512 euró, és a keresetlevél benyújtásának időpontjában nem megfelelő 2 653 000 LE kibocsátással egyenértékű kényszerítő bírságnak felel meg. Márpedig, amint azt a Bizottság a tárgyalás során kiemelte, ezen nem megfelelő kibocsátások mindössze 225 710 LE-t képviselnek, azaz a 225 710-nek 55 512 való megszorzásával, majd az eredmény 2 653 000-rel való osztásával számított 4 722 euró összeget a jogsértés minden napjára.
- 37 A napi átalányösszeg a 200 euró napi átalány alapösszegnek a jogsértés súlyosságának megfelelő, a jelen esetben megállapított 6-os súlyossági együtthatóval, és a Belga Királyság fizetőképességét tükröző „n” tényezővel azaz 5,14-gyel való szorzataként számítandó ki.
- 38 A Bizottság úgy véli, hogy a jelen ügyben megállapított súlyossági együttható azon okból kifolyólag kerül kiigazításra, mert a környezetvédelem területén a jelen ügyben megsértett szabályok igen nagy jelentőséggel bírnak, és alapvető fontosságúak a polgárok jóléte, életminősége, egészsége, továbbá a természeti erőforrások és ökoszisztémák védelme szempontjából.
- 39 A Bizottság úgy véli, hogy a jogsértés magán- és közérdeket érintő következményei különösen súlyosak, mivel a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak hiányos teljesítése kihatással van a felszíni vízgyűjtő területek és az ezekhez kapcsolódó vízi és szárazföldi ökoszisztémák

minőségére. E hiányos teljesítés következményei annál inkább jelentősek, mert a Belga Királyság területének egészét „érzékeny területnek” jelölte ki, és ez befolyásolhatja más környezetvédelmi normák végrehajtását.

- 40 Ugyanakkor azon tényezőkkel kapcsolatban, amelyeket az uniós jog megsértése súlyosságának az értékelése során figyelembe kell venni, a Bizottság azt állítja, hogy a Belga Királyság jóhiszeműen együttműködött. A Bizottság hangsúlyozza továbbá, hogy e tagállam jelentős pénzügyi és materiális beruházásokat eszközölt ezen, a települési szennyvíz összegyűjtését és kezelését végző komplex infrastruktúrák létrehozása céljából.
- 41 Ugyanakkor a Bizottság úgy véli, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítésének biztosítását célzó intézkedéseket csak évekkal ezen ítélet kihirdetését követően foganatosították, ami nem tekinthető igazolhatónak – még az építési munkák kivitelezése volumenének fényében sem.
- 42 Ami a jogsértés időtartamára vonatkozó kritériumot illeti, amely a Bizottság kérelme értelmében kizárólag a kényszerítő bírság kiszámítása szempontjából releváns, a Bizottság rámutat, hogy több mint 71 hónap telt el az említett ítélet kihirdetése és a Bizottságnak a Belga Királysággal szembeni, jogsértési eljárás megindításáról szóló határozatának meghozatala között, ami igazolja az időtartamot tükröző legnagyobb, 3-as együtthatót.
- 43 A Belga Királyság mind írásbeli, mind szóbeli észrevételeiben arra hivatkozik, hogy sem a jogsértés súlyossága vagy időtartama, sem az általa az eljárás folyamán tanúsított együttműködő és gondos hozzáállás nem indokolja a jelen ügyben átalányösszeg vagy kényszerítő bírság megfizetésére való kötelezését. Másodlagosan az említett tagállam az említett összegek kiszámításának módját vitatja.
- 44 Ami a jogsértés súlyosságának kiszámítását illeti, a Belga Királyság úgy véli, hogy noha a 91/271 irányelv előírásai által követett célok alapvető fontosságúak, az ezen irányelv által előírt kötelezettségek végrehajtása elmaradásának a környezetet érintő következményeit nem értékelték *in concreto*. A vallon régió és Brüsszel-főváros régió tekintetében a vonatkozó tanulmányok és kommentárok túlzóak, és/vagy tévesek a foszforkibocsátás csökkentése, a felszíni vizek minősége, az emberi egészség, a folyóvizek ökológiai minősége, az össze nem gyűjtött és/vagy kezelt összes szennyezőanyag-terhelés, és az idegenforgalomra, valamint a gazdasági tevékenységre gyakorolt hatások vonatkozásában. A flamand régió tekintetében megállapítást nyert, hogy a 10 000 LE-t meghaladó valamennyi agglomeráció rendelkezik megfelelő szennyvíztisztító infrastruktúrával.
- 45 Mindenesetre ha a Bíróság ellenkező véleményen lenne, és a Bizottság számítási módszerét alkalmazná az átalányösszeg kiszámításához, a megállapított súlyossági együtthatónak szükségszerűen lényegesen alacsonyabbnak kellene lennie 4-nél. E súlyossági együtthatónak szükségszerűen figyelembe kell vennie a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez és értelmezéséhez, valamint a 91/271 irányelv hatálya értelmezésének alakulásához kapcsolódó gyakorlati nehézségeket.
- 46 Ami az időtartamot tükröző tényezőnek a súlyossági együtthatóba való beemelését illeti, a Belga Királyság vitatja a Bizottság által az ezen együttható meghatározása céljából figyelembe vett tényezőket. A Bíróság ítélkezési gyakorlata, különösen pedig a C-407/09. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2011. március 31-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-2467. o.), valamint a naprakésszé tett SEC(2005) 1658. sz. bizottsági közlemény értelmében a kötelezettségszegés súlyosságára és időtartamára vonatkozó kritériumokat szigorúan külön-külön kell meghatározni.
- 47 Ami a jogsértés időtartamát illeti, a Belga Királyság úgy véli, hogy a három belga régió azonnal a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet kihirdetését követően hozzálátott az ezen ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések elfogadásához, és a Bizottság tévesen állította, hogy bizonyos építési munkák csak évekkal ezen ítélet kihirdetését követően kezdődtek meg.

Tekintettel azon, számottevő nehézségekre, amelyekkel az említett ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítése jár, a 91/271 irányelvnek való megfelelés teljes elmaradásának időtartama semmi esetre sem tekinthető túl hosszúnak, és a jogsértés súlyossági együtthatóját, e jogsértés időtartamára tekintettel, 1-re kell csökkenteni.

- 48 Az átalányösszeg kiszámításának kezdőnapja semmiképpen nem lehet az első kötelezettségszegést megállapító ítélet kihirdetésének napja, mivel az ugyanezen ítéletben foglaltakat ezen időpontra semmi esetre sem lehetett volna teljesíteni, viszont lehet a teljesítéshez meghatározott ésszerű határidő lejártának napja.

A Bíróság álláspontja

Az átalányösszegről

- 49 Az átalányösszeggel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdésének első albekezdése értelmében a Bizottság javaslatában meghatározza azt az összeget, amelyet „az adott körülmények között megfelelőnek” ítél. A Bíróságnak hatásköre gyakorlása során továbbá tekintetbe kell vennie az ügy tudomására hozott minden körülményt.
- 50 Az ítélkezési gyakorlat értelmében az ilyen kötelezés lehetőségére és adott esetben az átalányösszeg esetleges mértékének meghatározására minden egyes esetben a megállapított kötelezettségszegés jellemzőivel, valamint az EUMSZ 260. cikk alapján megindított eljárásban érintett tagállam által tanúsított magatartással összefüggő, releváns tényezők összessége alapján kell, hogy sor kerüljön (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Cseh Köztársaság ügyben hozott ítélet 41. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 51 E tekintetben annak eldöntésében, hogy a Bíróság kiszab-e ilyen szankciót, vagy sem, továbbá – adott esetben – e szankció összegének meghatározásában ez a rendelkezés széles mérlegelési jogkört biztosít a Bíróság számára. Különösen, valamely tagállam átalányösszeg megfizetésére kötelezése nem ölthet automatikus jelleget (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Cseh Köztársaság ügyben hozott ítélet 42. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 52 E tekintetben a Bizottság javaslatai a Bíróságot nem kötik, azok csak jelzéseként szolgálnak. Ugyanígy az átalányösszegek megfizetésére kötelezésről szóló, a naprakésszé tett SEC(2005) 1658 bizottsági közleményben szereplőkhöz hasonló iránymutatások – amely közleményre ezen intézmény a jelen ügyben hivatkozik – sem kötik a Bíróságot, de hozzájárulhatnak az átláthatóság, az előreláthatóság és a jogbiztonság biztosításához a Bizottság tevékenységével kapcsolatban (lásd a fent hivatkozott ítélet Bizottság kontra Cseh Köztársaság ügyben hozott ítélet 43. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 53 E körülményekre tekintettel a Bíróság feladata, hogy mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében oly módon határozza meg az átalányösszeg mértékét, hogy az egyrészt a körülményeknek megfelelő, másrészt pedig a megállapított kötelezettségszegéssel, valamint az érintett tagállam fizetőképességével arányos legyen. Az e tekintetben releváns tényezők közé tartozik többek között az az időtartam, amelynek során az azt megállapító ítélet óta a felrótt kötelezettségszegés fennállt, valamint a jogsértés súlya (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 143 és 144. pontját és az az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 54 A jogsértés időtartamával kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet által megállapított kötelezettségszegés körülbelül kilenc évig állt fenn, amely időtartam túl hosszú, még akkor is, ha el kell ismerni, hogy a teljesítendő feladatok jelentős, több éves időtartamot igényelnek, és hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítését előrehaladottnak, sőt már-már megvalósultnak kell tekinteni.

- 55 A jogsértés súlyosságával kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a 91/271 irányelv a környezet védelmét célozza. A Belga Királyság azzal, hogy területének egészét az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének és II. mellékletének értelmében vett „érzékeny területként” sorolta be, elismerte területe vonatkozásában a fokozott környezetvédelem szükségességét. Márpedig a települési szennyvíz kezelésének hiánya a környezet veszélyeztetésének minősül.
- 56 Továbbá, amikor a Bíróság valamely ítélete végrehajtásának az elmulasztása károsíthatja a környezetet, amelynek védelme, amint az az EUMSZ 191. cikkéből kitűnik, az uniós politika célkitűzései közé tartozik, az ilyen kötelezettségszegés különösen súlyosnak minősül (a C-279/11. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2012. december 19-én hozott ítélet 72. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 57 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy azon agglomerációk száma, amelyek tekintetében az alperes tagállam a tárgyalás időpontjáig nem nyújtott bizonyítékot arra nézve, hogy megfelelnek a 91/271 irányelvnek, viszonylag csekély részét képezi a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet tárgyát képező agglomerációk teljes számának.
- 58 Ami a Belga Királyság és az Egyesült Királyság azon észrevételeit illeti, amelyek szerint a Bizottságnak a jelen ügy tárgyát képezőkhöz hasonlóan nagy volumenű infrastrukturális projektek keretében ésszerű teljesítési határidőt kellene figyelembe vennie e projektek megvalósításának volumenére és az ahhoz kapcsolódó nehézségekre tekintettel, lévén hogy a jogsértés időtartama kizárólag ezen határidő lejártát követően értékelhető, meg kell állapítani, hogy az indokolással ellátott véleményben megjelölt 2009. augusztus 26-i időpont semmiképpen nem tekinthető túlságosan korainak vagy ésszerűtlennek.
- 59 A Bírósághoz benyújtott ügyiratokból kitűnik, hogy a Belga Királyság jelentős beruházási erőfeszítéseket tett a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítése érdekében, és számottevő előrehaladást valósított meg. A Belga Királyság által elért előrehaladás már az indokolással ellátott véleményben megjelölt határidő lejártakor is jelentős volt.
- 60 Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy a Belga Királyság teljes mértékben együttműködött a Bizottsággal az eljárás folyamán.
- 61 Következésképpen a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a megállapított kötelezettségszegés jogi és ténybeli hátterének valamennyi eleme arra utal, hogy az uniós jog megsértése hasonló jövőbeni megismétlődésének hatékony megakadályozása a jelen esetben megkívánja az olyan visszatartó erejű intézkedést, mint az átalányösszeg kiszabása (lásd ebben az értelemben a C-374/11. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2012. december 19-én hozott ítélet 48. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 62 A fenti tényezőkre és megfontolásokra tekintettel a Bíróság úgy véli, hogy a jelen ügy körülményeinek megfelelő értékelését képezi, ha a Belga Királyság által fizetendő átalányösszeget 10 millió euróban állapítja meg.
- 63 Következésképpen a Belga Királyságot kötelezni kell, hogy fizessen a Bizottságnak „az Európai Unió saját forrásai” számlára 10 millió euró átalányösszeget.

A kényszerítő bírságról

- 64 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a kényszerítő bírság kiszabása főszabály szerint csak akkor igazolt, ha a korábbi ítéletben foglaltak teljesítésének elmulasztásán alapuló kötelezettségszegés fennmarad a tényállás Bíróság általi vizsgálatáig (a fent hivatkozott C-374/11. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2012. december 19-én hozott ítélet 33. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 65 Meg kell állapítani a jelen ügyben, hogy a tárgyalás időpontjában a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket az érintett tagállam még nem fogadta el teljes egészében.
- 66 E körülmények között a Bíróság úgy véli, hogy a Belga Királyság kényszerítő bírság fizetésére kötelezése megfelelő pénzügyi eszköz a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítésének biztosításához (lásd a fent hivatkozott C-374/11. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2012. december 19-én hozott ítélet 35. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 67 Ugyanakkor, tekintettel a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítése irányába tartó folyamatos előrehaladásra, amelyet a Bizottság is elismer, nem kizárt, hogy a jelen ügyben hozott ítélet kihirdetésének napjára a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak hiánytalan teljesítése megvalósul. Ekképpen a Bíróság arra az esetre határozza meg a kényszerítő bírságot, ha a kötelezettségszegés a jelen ügyben hozott ítélet kihirdetésének napján még fennáll.
- 68 Emlékeztetni kell arra, hogy az e területen rendelkezésére álló mérlegelési jogkörének gyakorlása során a Bíróság feladata, hogy úgy határozza meg a kényszerítő bírságot, hogy az egyrészt megfeleljen a körülményeknek, másrészt arányos legyen a megállapított kötelezettségszegéssel, valamint az érintett tagállam fizetőképességével (lásd a fent hivatkozott C-374/11. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2012. december 19-én hozott ítélet 36. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 69 A Bíróság mérlegelése keretében az uniós jog egységes és hatékony alkalmazása céljából előírt kényszerítő bírság kényszerítő jellegének biztosítása érdekében figyelembe veendő szempontok főszabály szerint a következők: a jogsértés időtartama, a jogsértés súlya és a szóban forgó tagállam fizetőképessége. E szempontok alkalmazásához a Bíróságnak figyelembe kell vennie különösen az ítéletben foglaltak teljesítése elmaradásának az érintett magán- és közérdekeket érintő következményeit, továbbá azt, hogy a szóban forgó tagállamnak milyen sürgősen kell a kötelezettségeit teljesíteni (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 119. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 70 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Bizottság a kényszerítő bírság összegének kiszámításához a 91/271 irányelv követelményeinek meg nem felelő LE-szám fokozatos csökkenésének figyelembevételét javasolja, ami lehetővé tenné a Belga Királyság által a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítése során elért előrehaladásnak, valamint az arányosság elvének a tekintetbevételét.
- 71 Meg kell állapítani, hogy a tárgyalás során a Bizottság arra hivatkozott, hogy a keresetlevél benyújtásának időpontjában, azaz 2011. október 19-én a nem megfelelő LE-szám 2 653 000 LE, míg a tárgyalás időpontjában, azaz 2013. április 18-án 225 710 LE volt.
- 72 A Bíróság az ügy minden körülményére tekintettel, ideértve a jelen ítélet „Az átalányösszegekről” címet viselő részében foglalt megfontolásokat is, úgy véli, hogy a napi 4 722 euró összegű kényszerítő bírság kiszabása megfelelő.
- 73 A kényszerítő bírság tételét illetően a Bíróság, a Bizottság javaslatával összhangban, figyelemmel arra, hogy a 91/271 irányelvnek való megfelelésre vonatkozó bizonyíték benyújtása bizonyos időt igényel, továbbá az alperes tagállam által esetlegesen elért előrehaladás tekintetbevétele céljából azt tartja megfelelőnek, hogy a kényszerítő bírság hat hónapos időszakok alapján legyen számítandó úgy, hogy az ilyen időszakra vonatkozó teljes összeg csökken azon aránynak megfelelő százalékban, amelyet a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltaknak megfeleltetett LE-szám jelent.

74 A Belga Királyságot tehát kötelezni kell arra, hogy fizessen a Bizottságnak „az Európai Unió saját forrásai” számlára 859 404 euró kényszerítő bírságot a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések végrehajtásával kapcsolatos késedelem minden félévére a jelen ítélet kihirdetésének napjától a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítésének napjáig, amelynek tényleges összege minden hat hónapos időszak végén számítandó úgy, hogy az ilyen időszakra vonatkozó teljes összeg csökken azon aránynak megfelelő százalékban, amelyet a jelen ítélet kihirdetése napján nem megfelelő LE-számhoz képest a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltaknak ezen időszak végéig megfeleltetett LE-szám jelent.

A költségekről

75 Az eljárási szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Belga Királyságot, mivel a kötelezettségszegés megállapítást nyert, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére. Ugyanezen eljárási szabályzat 140. cikke (1) bekezdésének megfelelően – miszerint az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket – úgy kell határozni, hogy az Egyesült Királyság maga viseli a saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Belga Királyság – mivel nem tette meg a Bíróság C-27/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést, amely ítélet megállapította, hogy a Belga Királyság nem teljesítette az 1998. február 27-i 98/15/EK bizottsági irányelvvel módosított, a települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv 3. és 5. cikkéből eredő kötelezettségeit – nem teljesítette az EUMSZ 260. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.**
- 2) **A Bíróság kötelezi a Belga Királyságot, hogy fizessen az Európai Bizottságnak „az Európai Unió saját forrásai” számlára 10 millió euró átalányösszeget.**
- 3) **Amennyiben az 1. pontban megállapított kötelezettségszegés a jelen ítélet kihirdetésének napján továbbra is fennáll, a Bíróság kötelezi a Belga Királyságot, hogy fizessen az Európai Bizottságnak „az Európai Unió saját forrásai” számlára 859 404 euró kényszerítő bírságot a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések végrehajtásával kapcsolatos késedelem minden félévére, a jelen ítélet kihirdetésének napjától a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítésének napjáig, amelynek tényleges összege minden hat hónapos időszak végén számítandó úgy, hogy az ilyen időszakra vonatkozó teljes összeg csökken azon aránynak megfelelő százalékban, amelyet a jelen ítélet kihirdetése napján nem megfelelő LE-számhoz képest a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletben foglaltaknak ezen időszak végéig megfeleltetett LE-szám jelent.**
- 4) **A Bíróság a Belga Királyságot kötelezi a költségek viselésére.**
- 5) **Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága maga viseli saját költségeit.**

Aláírások